

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Band: 1 (1886)

Rubrik: Provas in divers dialects
Autor: [s.n.]

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 13.10.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

PROVAS IN DIVERS DIALECTS.

Il paur da Müstair.

(Dialect da Müstair.)

„Rustica dignitas est defendenda; rustici vocati sunt ad „dignissimum inter omnia mechanica officium“. Rolevinek, de regimine rusticorum.

Il paur eis, sco minchün sà, l'om della campagna. Sia vita eis staintusa et strapatschusa second ils plets: „Nellas süduòrs da tia fatscha dessasch maingiar il paun tots ils dits da tia vita“; ma nügladamain eis il stadi pauril zond venerabel. El nutriaia il mond. Perquai piglai jo il chapé avaunt ogni paur!

Nu lain metter sott öl il paur da Müstair in sias funcziuns tras tot l'onn ora, sco segua:

1. Il paur sco legnàder.
  2. Il paur sülla campagna.
  3. Il paur et il taimp.
  4. Il paur et seis muel.
  5. Il paur et seis debits.
  6. Il paur in uffizis.
  7. Il paur et seis dalets.
-

1. Il paur sco legnàder.

Jau cumainz culla plü greva et la plü periculosa lavúr del paur. Jent non fal quel mastér, ma el stó. Las femnas tunan, infin chal ceda. „Stun cuschinar, far chadamaint, metter fumpigna, far laschiva, lávar ils ponns“, braja la donna. Il

póer om piglia sajür e résia sülla rain, metta paun e chisöl, charn pursché o ün pèr liongias in busatscha et vá a legna. Il numer da sia büs-cha sál. Üna plaunta dó l'atra vegn terrada, sromada, scorsada et nodada. Tard saira tuornal a chá-staungel, sfratschá, cun üna fom naira.

La donna, chi spettéa sün el cun paina e malavita, havéa schon dalöneh pogná üna brava chaina. Pü tard tuornal a tor la legna or roma, a la plómar, et a mantúnar la roma setscha per la màinar a chá o sün jomas traglun con lur ap e chazepa, o la tírar jo dals valérs in fuorma da cozas.

Cura chal terrain eis sched, vegnan las plantas chatschadas jo dals valérs o eir sur cripels ora cun priel della vita, illura mainadas a chasa o süls brözs o süllas schlittas. D'unviern ha illura il paur peda da tàiglar legna. Las résias sgrizian, las sajürs, et schi fa basögn, cuoigns e maigls fendan ils taiglós, atters members da famiglia loan ils toccs in s-changlérs o ils portan in euschina. Amó pü staintusa eis la laúr culs tschoocs. Qués stolan gnir per solit crepeintats cun puolvra o dinamit. D'está sa jüdal cun plauntas setschas in pè, legna erodada, chavais-cha, o eir ledermainch cun — ingólar dallas já. Scha illura las blastémas e schirauncas tatschan, schi disch il donnizá: „Buna peda“! Meis chars paur, non farai quai!

2. Il paur sülla campagna.

La campagna eis la patria del paur. Seis öl posa sün quella, seis mauns laúran sün ella, sias süduórs bognan quella, seis bain e mal dependan dad ella — el la sto cultívar. Da sai ora portla, „spinas et jerduns“. Seis prüm pisér eis per la s. h. grascha. El sterna ils pantuns cun strom, resiaditsch, patütsch, faischels etc. Eir da fuórmar composts non imblüdal. Pórtar or stalla culla grá o charücla, la maínar sülla campagna schi d'eis naiv, culla bena, ischlia cul gratun e charretta, la büttar ora, smanüzar, starschínar, rumir sü las restaunzas — quistas sün sias laúrs landervia. Usché laidal la campagna.

a. Laúrs sülla prada.

Da prümavaira vezasch il paur pássar cun pala, zappa, zappun a far ora pünchéras, ríver ils uals et clavignuns, scràpar

et gulivar las vias, rizar saifs e baûns etc. In Jün vegni argiá a tota forza. Di e nott vaun más-chels, et scha basögn fà, eir femnas all' ura banida cun zappa, pala lada, auntas — ad àrgiar. Il fain eis madür. Oss' ora cullas marcladüras, fatschs, fuorchas et fuorchettas, rastés, charrs, mainadüras, süstroms! Ossa sü omens, zettars, mattuns, puops, famaigls, lauraints, donnas, mattauns, puobóm, masséras, lauraintas! Screai et battai las fatschs, seai, spondai, volgiai, fat setsch, fat spünchas, nécals, rainas, runatschs, mainai, parai las muos-chas orbas, cha las trimas non resütschan, s-chargiai, impli assas et tablats! Cuort, dapertot ün battabuoigl seo in t' ün furmiér, et quai dall' alba del di infin alla s-chüraintada nott. Üna sumiglonta actività sa preschainta al öl eir pro la raccolta del argiör. Il buàl non vegn plü seà; quel serva per pasculàr il muel tuornà dallas alps.

b. Laúrs da chomp.

Dim tü Jaquam, quintàm vü cumpàr Peder, co laurauat vos chomps? Sauat, Signur barba, ils chomps dumondan plü laúr, co ils prats. Al prüm ils laidaini, illura vegn büttà sü o mainà sü terra, dó quai vegni preschais culla radé et arats, finalmainch semnats cun seal d' alton o seal pumerauna, cun jerdi, glin, d'inrar cun sem furmiant, et il sem vegn sotterrà cul jesp. Zérelar e sclàffar sun laúrs da femna. Argiar non argiaini atras früas da chomp co il glin et la malinterra. Sun las séals o jerdis madürs, schi vegni chunes culla fatsch, dazats, liats in monas, miss in perlins, mainats in tablà, screats miss sün charpainted et illura battüts. Pòer quel, chi smatscha la puligna — el vegn ris ora. La malinterra vegn missa, zarclada, mantunada, tutta sü, et alla fin dels fatts maingida in quantità.

3. Il paur et il taimp.

Laúronde sia campagna volgia il bun paur seis öls vers il tshel et sül taimp. „Bicha quel chi implaunta et bicha quel chi bogna eis ailch, ma bain quel chi dà il bütt, Dióu“. Perquai chütta el sül taimp. Cha avra tira? Cha vent va? Co vaun las nüblas? Cha taimp metta il chalender? Quistas sun

sias solitas dumondas. Plövia et sulai a temp conveniaint giavüschal, per quai róal. Lungas plövias, süttas, temporals, rajadas, tempestas, braínas, schetas, quai temal. Pro tals incunters s' daldi pürmassa eir brúnclar et perfin blastémar sur il taimp. Non dovess esser.

4. Il paur et seis muel.

Quel benedi muel! Il muel eis il dalett, la baja et squasi il sulet ricav da noss contadins. Landernaun deriva il grond pisér, la gronda chüra, cha ês portan per quel. Cura s'amàla ün armaint, vegn dalunga clomà il dottur, vegn veglià di e nott, sa contrista tot la famiglia. Ils noms da seis muel gross sun: Chavós, bos, vachas, trimas, muojs, muojas, stérals, sterlas, vadés, vadellas, tars. Noms del muel manü: Bucs, chavras, solas, asós; bescha, jumatschs, chastruns, büzs, chods, agnés, nuorsas, chajschs, agnellas; purschlins, purschlinas, pierchs, pierchas, purschés. Muel da mezia sun bucs, chavras, bescha, purschlins in grond numer; armaints gross d'inrar. L'ater muel vegn inverná o vendü. Cura s'prosman las fairas, eis il paur in seis elemaint. Tots aters discuors vegnan suspais. Co sun ils pretschs? co vaun las fairas? Quaunts marengins hasch clappà per tias trimas? Marchadaunts eun lur mazets assedian las stallas, vivaintan las vias et fairas. In tots chantuns vegni — marchaintà. Frataunt s'impleschan las buorsas dels paur, ma pürmassa per cuort temp.

5. Il paur et seis debits.

„La vita dell' om eis ün cumbatt sülla terra“. Malapaina chal paur ha vendü ora sia muaigla et hà dumbrà seis marengs, schi staun seis debits avaunt el, il strasögnan, il faun stüdiar et sgràttar dó las ureglas. Il grond creditur del tschel sa laschia commóver, ma ils crediturs della terra mai plü. I ha nom: „Hanibal ante portas“. I vegn scoss senza remischun et senza fin. Ün scodàder dà all' ater la nadigla in maun. Qua comparan chapitalists, commís, crómers, ustérs, colletturs dels stuoiris, fiusers da comün e d'alp, masterauns, pàsters, resiaders, et cha sà mi, chi tot. Tots volan esser sotisfatts. Las buorsas crodan da charn infin chi — spirtan. Per fortüna dai eir debitaduors, chi s' inrian da lur debits. Es ils laschan pender et raiver

dischond: „Rumper il chiau sa lessan ils crediturs“. Quai düra infin chal mess circular ils citescha avaunt rett.

6. Il paur in offizis.

I vegn son Silvester, aquà vegnan eletts ils suprastants da comün, coits cun lur president, fióuser, saltérs etc. I vegn la prüma domengia da Maj, allà vegnan chernüts ils jüdischs, assessurs, supleants etc. Co eisi? Brama il pauer da gnir in uffizi? Id era ün temp, ingiua el braméa. Ma oz in di ils blers sa paran. Üna letscha chatscha l'atra, ün chastj sün l'ater; chi less amó sa s-chàldar per uffizis? Ma eis il paur ünajà in uffizi, schi vol eir sotisfar a quel exattamainch et conscienziusamainch. Ils jüdischs sentenzian la gronda part, tenor meis inclett, eir tenor jüstia. Ils paur drettan jent. Per ün pitschen endi, per ün imaginà rett spendni francs dó la chient. Id eis per solit ün trit vezer ils paur in litta. Ma la spongia sur quista tabla! Plü allegraivel eis il sequaint pünch.

7. Il paur et seis daletts.

La vita del paur non eis prävia da daletts. Ils uffaunts haun lur bimaun, lur chalend da Marz, lur ovs da pasqua, lur jös, cun quals es sa divertan. La juentüm ha seis schüschaiver, seis plazs, seis jös, seis rier et caglunar, sias mistads et nozas; ma in ustrías, pro sigls e salts vegn la juentüm da Müstair d'inrar visa. Las donnas cherchan lur passatemp pro lur uffaunts, süls bügls et pro las vaschinas. Ma ils omens? Cuorts et pitschens sun seis divertimaints. D'unviern la pipa et il baunc pigna; d'està bunas racoltas, da festas ün bun jantàr, dallas jà üna zena d'vin, ün zenin vinars (las ustrias non frequental). D'alton üna brava schalpia, fortuna cul muel, bellas trimas, ats pretschs etc. Ma sia prüma et plü gronda consolaziun sun üna aisla donna et bravs uffaunts, et comünamainch eir üna buna consciencia. Vegnal vegl, schi surdal l'economia a seis figl o gender; as cujescha amó ailch buns dits et sa pogna sülla mort. Da quella non sa stramaintal. Il santéri cuschidral pel lö, in qual el po pósar ora da seis strapatschs, da sias laürs et fidias, il tshel pel lö, il qual ils paur impleschan, el sponda remiss seis moribund chiau süll plümatsch et mora jent et tranquil. Diou l'jaja in tshel. Ossa,

meis buns paurs, adiou, nügla per mal, a bun s' revezer ün' atra jada.

Müstair, als 7 Maj 1886.

P. J. Lombardin.

Ideas ed opinions sur del origine ed il svilupa- maint del Rhæto-Romansch.

(Dialect da Filisur.)

Nos cudeschs da scola grischuns, ils quels nus dovreiven avaunt 40 e 50 anns, museiven chia Romans domicilios nell' Italia superioura bandoneiven da 'l taimp dellas invasions da pievels barbars durant las grandas emigracions del pievels lur bella patria per as sgürer e salver della sclaveria e barbaria, ed as retreiven nellas contredas incoltivedas dellas montagnias septentrionelas, inua ch'els per part as domicilieiven per stabel. Els discuriven la lingua da Roma, il Latin, e londr ora as svilupetten nel cuors del taimp tuots ils differents dialects del Rhæto-Romansch, ils quels valeivan sains' exepciun per figlias del Latin.

Il stüdi e las retscherchias da homens dotts da nos taimp in Italia, con bain perscruter ils monumaints d'architectura e da sepultura con lur inscriptions e con passer tres ed examiner deligentamains las bibliotecas, colexions ed archivs dellas citèds, scolas, convents e chiastells d'Italia prodiven e deiven valour à resultats tuot à fatz differents eir in resguard à la domanda sur del origine dels dialects Rhæto-Romanschs.

Nel taimp avaunt co chia Roma as haveiva aquisto tres la valarosited e las abiliteds materielas sco intellectuêlas da seis habitants superiorited ed influenza dominante, da principi sur da seis chiantoneis vicins, e zieva in circuls adüna pü largs e pü alontanos, — da que taimp, dunque avaunt la fondazion

della citèd eterna e formazion del stèdi roman, era l'Italia abiteda da differentes pievels, ils quels discuriven tuots linguags, l'ün different da l'oter, però tuots paraints l'ün con l'oter, e tuots derivants d'üna antiqua lingua maternella comünabla, il nom della quela nus hoaz non conoschen, ed non savains neir, inua e da che pievel quella gniva tschantscheda. Ün da queists linguas parentos era eir quel, il quel ils habitants dels contuorns discuriven, inua pü tard gniva fabricheda la citèd da Roma, dunque il Roman u Latin. Cur chia allura ils Romans, profitand da lur superiorited, as sottametteiven u scatscheiven successivamains ils oters pievels dell'Italia, preferiven bgers dels supperos à la sclaveria romana, l'emigrazion our da lur veglia patria, trand per part nellas roschas contredas montagniastas nel septentrionèl dell'Italia. Fugietivs del medem pievel as domicilieiven comünabelmains in singulas valledas inabitedas della Rhæzia antiqua, e converseiven natürelmains nel linguatg da lur veglia patria. Il singliant scontreiva successivamains eir dels scatschos dels oters pievels vegls. Els tschercheiven nella medema direzion valledas inoccupedas e discuriven traunter els la lingua da lur babuns. Nels puncts da contact dellas valledas limitroïas e da differentes roms del linguatg faciliteiva la parentella dels Idioms la conversazion, conzuond zieva chia Roma as haveiva eir suottamiss la Rhæzia, e la superiorited politica dels Romans maneiva con sè, chia bgeras expressiun da lur lingua gniva nel cuors del taimp eir acceptedas dels remanents abitants del pajais.

In ditta maniera gniven plaun a plaun las differentas contredas della Rhætia antica populedas d'appartenents dels divers pievels vegls dell'Italia. In ogni valleda as mantgniva e continueiva l'idiom dels emigrants il prim arrivos, influo e modifichio tres il contact con glieut d'otras razzas, chi viviven forsa pü bod, forsa pü tard nell'istessa contreda. In taimps per uschèa dir pü moderns scontreiva que eir tres il Tudeischg. Evidentamains sun plets sco brastui, librog, strom, magun, stimpf, liber guost e transmutaziõs dellas correspondentas expressiõs tudeischias. Singliantamains vegnien bain Kelts ed oters pievels vegls ad havair in differentas contredas del pajais influenso differentamains ils dialects originels del Rhæto-Romansch.

L'augmentazion del schiazzi da plets in quelchia valleda romanscha forsa scontreda nel cuors del taimp eis bain darêr

dvanteda tres adopter expressions d'oters dialects rhæt. rom. Il pü suvens as inserviva da plets tuot à fat forests per notificier chiosas ed invenziõs, las quelas ils progress del spiert e saveir homan ho schiafi e proditz in tauntas direzioniõs.

In tschertas singulas contredas as observa bain facil üna variaziõn nella maniera da's exprimer in consequensa della circumstansa, chia bgers homens da quella medema contreda haun passanto ün lung taimp nel medem pajais forest, e's inserviven zieva lur retourn per part dellas adissedas expressions e manieras da discurer estras.

La meldra comprova, chia la comünabiled dels diffents Idioms del Rhæto-Romansch vò invanos in bass' antiquited in-historica, sporscha il factum, chia suvens ils plets originels per solitas chiosas dell' economia rurela in chiesa e talvo sun nellas differentas contredas tuot à fat differentes, e zuond brig be transformaziõs da singulas silbas u bustabs, u da lur pronuncia.

Sch'ils resultats quia notificios dellas seriusas lavuors e perscrutaciones dels dotts sun efectivamains ils agia descritt, schi havains nus sur del origine e comansamaint dels divers Dialects del Rhæt. Rom. üna declaransa clera, evidenta e convincenda. Eir resultescha londr ora indubitabelmains il factum, chia 'l Latin, tant la lingua classica, sco la lingua rustica, non eis la mamma del Rhæto-Romansch, anci üna dellas differentas soras da quel.

La circumstancia, chia nel cuors dels seculs non as ho formo üna unificaziun dels divers dialects Rhæt. Rom. ter üna lingua comünabla à dispet d' üna almains parzièla union politica, as declera our da plüssas radschuns:

1. Ün pajais montagnius sco il Chianton Grischoñ renda u fò il trafic e contact personèl da seis habitants fig stantous e difcil. Personas, las quelas viven in lingia galiva à paina alontanedas ün pèr d' huras, dovran ün intèr dì da vièdi per as fer üna visita.

2. La conformited u simglienscha dels products ed artichels da comersi in bgeras contredas dat poch' occasion ter baratt e negozi con quels ed in consequensa pochia comunicaziõn e con versaziõn.

3. La natüra e qualificaziõn socièla e politica da nos pajais durante seculs, la composiziõn da quel or da bgeras comuniteds independentas e suveranas non deschdeiva il rensen-

timaint della necessited d' üna lingua comünabla, eguele per tuotts.

4. Il totèl mangel da citeds romanschas con gronda populazion non deiva üngiüna occasion ter centralisazion dell'intelligiensa lingüistica nazionele, mancheiva il contact continuo stimuland ter activited intellectuela per cultiver e svilupêr la lingua dels babuns, — e per consequensa manchia eir üna litteratura da considerabla importansa.

Loci P. Lorenz.

La beneventazieun digl Uestg.

(Dialect da Vaz.)

---

1. Avand tschient onns u anc deplé, Geu se betg — bi cant schi tgi glé, Carrotschas, tgars da plés tgavals Vesév' in betg sin cuolms e vals. 2. Crappeusas vojass, stretschas peunts Badavan poc ils noss babeuns: Il Potestat, sco il Mastral, El era léd d' oir a tgalval. 3. Viádis grevs faschev' il plé Gl' agricolant, bain tot a pé; El vev' alleura pocs basins; Conforts duvrava el ang nins. 4. Marvégl e tard vid la laveur, El gudognieva cun honneur Il pam e ses sustentamaint: El er' adoina baincuntaint. 5. Cun tgern, caschiel e buglia, latsch El senutreva bain bufatsch. Flutgets dumía, furmantoins Maglieva el er maladoins. 6. Bain poc da spois' e not da pam, Avand ni siua „bienmam“, Ils noss basats compraven aint; Ma els semnavan ér furmoint.	7. Cun vestgadoira d' aschen pon Els sevestgevan sché ed onn; Tot sez filó e sez tissí, Quigl é trasór in beal vestgí! 8. En l'usteroja fitsch da rar Catav' in aint enqual cumpar; Il „fusel“ e pi tard rivó; Geu less, tg' el fess betg inventó. 9. Dumengias, feastas e firós Ed óters schis exepzionós In se vestgeva tot stupent Dils luverdois bain different. 10. Particulara attenzieun Mattév' in na sin occasieun D' in cass festiv non prevedí; Bain spert tot éra disponí. 11. Per d' ina feasta far menzieun, Suonda qua la descripzieun, Sco 'l Prenz-Uetg vagnév' a Vaz Benevento sin public plaz. 12. Leung taimp avand vign preparó, Dodisch tgavals natiers menó, Dodisch Mastrals en leur ornat Retschaiven gl' Uestg, „il grand Prelat“.

13. Il sché bramó el é natiers;
Sin voja en ils tgavaliers;
Muldain e Zortan, Dal e Lain,
Numbleschs e Lai, Plam de Muloin,
14. Canols, Valbeall' anfoin Parpan
Inponnan els cun leur prampam.
Sin ils confoins se ferman frestg
E spetschan Monsigneur Uestg.
15. Ot a tgalval roiv' il Spitschó
D' in sés Canoni compagnó.
„Mastrals! Vagné ossschu 'd tgalval,
Fasché de betg stuair star mal!“
16. Gl' εμπrem Matral dad not adatsch,
El stad qujet sin ses plimatsch;
Ils oters endisch devozieus
Els crodan scheu, fitsch serieus.
17. Ludaivlameinsch s' enschanugliant
Avand gl' Uestg bain tot tremblant,
Sublins en leur contemplazieun
Retschaiven la benedizieun.
18. Mastral regent cun sés leung pléd,
Il Prenz-Uestg cu' l' cheunterpléd,
Els mettan tots en ambaraz
Ils endisch grands Mastrals da Vaz.
19. Fortuna egl, tg' il Guebel schi:
„Mastrals! glé oss il taimp spirí;
Ils més Signeurs! Sin ils tgalvals!
Tgé stads veus qua sco airis pals?“
20. Sin schir dil Guebel, sco 'l tgametsch,
Tots saglian soi ed en ametsch,
Tgi anavand, tgi anavós,
Bi sco en prescha en rivós.
21. Da quest moment se profitand,
Il Guebel cloma: „Anavant!!
Ils més Signeurs! cun leghermaint
In lestga oz not perder taimp.
22. Da Dieschen ór tot a galópp
En els al „Plam dil Roisch“ dabót.
Tgi anavand, tgi anavos,
Sin leur tgalvals en anc tschentós.
23. Il Suppleant dil noss Mastral
Er el sesend sin sés tgalval,
El ferma cun sés clom pussant
Ils tgalvaliers, quels inponnant.
24. In pléd stupend vign schud sés lef:
„Signeur! Més Uestg! a moi va grév
Da quest moment tignair in pléd;
Pudair teschair — geu fess pi léd!
25. Mi acla qua daspéras stad,
In beun tschalér, mi proprietat,
Beun voin e latsch ve' adoina qua,
SchiVus gustass, sche betg schaid: na!
26. Al Suppleant dil noss Mastral
Gl' Uestg engrazia cordial:
„Il taimp è méngia avanzó,
Schiglió ía less betg déir canó.
27. A bung ansvèir in óter dé,
Il pievel spétga ló sin mé!
Il Voss schalér físs baing spért véit,
Schi nous bevessen tots in séit“.
28. Il Suppleant ressonda frestg
E sainza temma agl Uestg:
„Geu vé cartí de betg falár,
Mi viglias ossa pardunar l
29. Pi bot geu ér' angual famegl,
Vid la laveur da bainmarvegl
Entochen saira da cuntain.
Ma mintga sché piglieva foin!
30. Rivó son' ossa mez patreun,
Ve pame latsch ed ér schanbeun.
Sois vatgas grassas sin panteun
Ha betg tier neus mintga cuglieun.
31. Geu vess uschí in grand pleschair,
Pudaiz a moi manaivel crair,
D' avoir gl' Uest en més albiert;
I fess quigl stó mess grand confiert!“
32. Gl' Uestg engrazia tot stupí,
El é perquigl not deprimí,
Seracumond' e v' anavant,
Blérs oters ér anc antupand.
33. Dentand han ils noss tgalvaliers
Uschi beun taimp de selujer;
Parev' ad els oss corios
D' oir a tgalval anc anavos.
34. Al begl Muretschas arivó,
Gl' Uestg il pievel h' antupó;
Cun baldachin e cafaneun
El vign retschiert en prozessieun.

35. Il „Benedictus“ intonand, „Sacerdos magnus“ ot cantand, Tier la baselgia e rivó Dals sés fidaivels compagnó.	37. Uschoj' eran noss perdavants: Cuntaints e simpels seo 'l unfants, Sublíms e grands en leur custéms, Cartents e bravs sin tots stgilems.
36. Diesch zenns clomaven da contign: „Gl' Unschí dil Signer tier Veus vign, Fidaivels seas, sinzérs e schésts, Alleura éschas Veus mé trests!!!“	38. Il taimp ded oss e tot midó; Igl úsit vigl é soterró Avand tschient onns u anc deplé, Geu se betg — bicant schi tgi glé.

Prinzipals mossamaints dils noss Vigls.

1. Mé n' ambloida: Sin Di bain te foida Laveura e fadiescha E mé te loschardesche!	
2. Cheusa e foila, Fé tez la vestgadoira!	
3. Tier Di dretsch orár, Il pover schidár, Vign betg a te sertár.	4. Igl ér bain arár Il pró cultivár Fa bain prosperár.
5. Menzigna ed angonn Portan a Tschí angual donn	
6. Fidaivel e verdaivel E adoina empernaivel.	
7. Oraziem e laveur Portan bains ed honeur.	

L. F. Bergamin.

La tgora, tgi o mano il lauf aintan la trapla.

(Dialect da Lansch.)

In baun quart d'aura sur la vischnaunca da Lansch, aintan il district d'Alva, stat ina pintga baselgietta deditgeda a s. Tgaschan. Tar la baselgietta appartigna ina meroia cun ils nezessaris albierts per l'economia. L'antrada della meroia croda

tenor lascheda an benafezi alla prabenda da Lansch. Aintan quella baselgietta voisa avant circa 200 onns ina tgora tgapo il lauf. Il cass vign raquinto sequentamainz.

Igl onn 16 . . dess avair faiz in fiz criv e rigoraus unviern. Culms e valls, pradas e selvas eran cuviertas cun ota naiv. Da mez October e gnoida la sarada e mez Avregl digl onn sequent eran gots e fonz anc cuvierts cun ina grossa cuverta da naiv, uschoia tgi bliers animals salvadis en restos e las bestgias de rapina on stui andirar grondas foms. In bel se de Marz o in paura dalla vall de Churwalda samess an voia, per oir a Lansch a cumprar ina tgora. El e passo vintirevlamainz la planoira et e rivo anc avant mezse a Lansch. Bain spert ol tgato in vendader e cun pocs plets el sto faiz il martgea. Avant tgi turnar cun la si tgora a Churwalda, ol el anc faiz tigl „Om Selvadi“ la si marena. Antuarn las duas siva mezse ol el piglea la tgora per la sauva, per se render cun quella a tgesa soia. Gniond a s. Tganschan, saint' el in tschert basins corporal. Per cuntentar quel, ol el liea la si tgora vid l'anza della porta baselgia ed e spertamainz stuli aint' il got lo dasperas.

Da l'otra vard ord' il got observa in lauf la tgora e cun sagls furiaus e plain fom cor' el directamainz sin ella. Vasond s' avvicinar ad ella il ses pi grond inamoi, tschertg' ella da fusoir. Cun in ferm stompal dat siva la porta baselgia — partge il tgalostar veva da mezse ambldo da sarar quella — e fui davos quella. Il lauf, cun totta furia et angurdezza, saglia da baselg' aint, cartond da pudair lo far la si marena. Ma el o faiz il quint sainz' igl ustier, gle i cun el, scu cun ils dus tgatschedars, tgi on vandi il fol digl urs avant tgi egl avair tgapo. Curond il lauf da baselg' aint, fo la tgora aintan la si furtoina in sagl davos la port' or. Fusond or baselgia, toir ella siva la porta e sera quella cun in terribel sfratget, il lauf e sto tgapo. L'antiera scena o cuzo in pintg mument. Il paura e dantand turno or dil got, per continuar cun la tgora il ses viadi. Co el mai sto stupi el, tgatond la si tgora inquietta e vasond, tg' ella ella tremblava scu in figl! Il mutoiv ol el prest tgato; partge tranter la giattarada d' ina fanestretta vurdava cun bocca avierta e urlond in lauf or baselgia. Spert ol il paura do part digl cass a Lansch e duas tgatschedars cun las sis armas, accumpagneas d' anc otra gliaut ord vischnanca en spertamainz sa rendi a s. Tgaschan e cun duas cualps de plumoina oni

sufflo or la veta agl malfetschant, tgi leva se patrunar da roba dad otars, e tignair in past sin don e cost dil po-var paur.

Al. Jost.

Pled d' avertura digl cumegn de tschun- tgesmas a Sursees 1864.

(Dialect de Salouf.)

Ludevla Rimnada!

Stimatissims Vaschigns!

Tenor usit constant e dretg irto digls noss pardavants na va ia betg lia mantgantar de clomar ansemen sen oz igl cumegn sen plaz avert.

Da tschentaners annò hon igls noss antecessours prattitgìa l'isanza de anualmatg sen igl de ded oz memorisar e celebrar la solemnitat de nossa frejadat; — della frejadat acquistada e mantignida an grevs deis digl combat, tras igl sacrefezi digl pi nobel e valerous sanc — della frejadat prèservada e cultivada an deis de pasch tras buns stabilimaints e bun urden intern pigl bagnstar comunel e particular.

Las mis forzas èn mengia deblas per leir pruar d' az metter avant en maletg della gronda preziousadat de chella libertat. I na dat ni plets de pronunstgièr ni calours de malager, i dat angal en patriotic sentimaint tgi po santeir ena tgosà schi sublima. Ma fidont sen chel bun sentimaint de Vous tots, am restringescha sen pacas reflexiuns, sen passar tras an curt la derivanza e perseveranza della nossa libertat, della libertat de ans dar a nusez sot tschiel avert las nossas leschas, e de tscherner nusez or da nos damez igls noss magistrats.

Igl grond Dia tg' ho stgafia tschiel e tera, agl cal nous angraztgagn tot bagn, el para d' haveir an preferescha de tots oters paeis eligia or igl nos per en refugi della libertat. El ans ho fatg colms e vals per insurvenschibels scherms fortitgias della libertat; el ans ho do perpetens glatschers sen nossas

muntognas, tgi ans refrestgan en' aria sanadevla per corp e spirt; el ho plazo sen chel toc tera ena populaziun clamada en spezial pella libertat.

Ja na tschansch oz betg tant dalla libertat della confederaziun, ni da chella digl cantun; ia tschansch della libertat digls cumegns, tgi è stada e resta igl fundamaint e la pitgia de tot otra libertat. La libertat digls noss cumegns è d'antica derivanza. Dantant tgi la libertat digl antier paejs sco tal se datescha da enzatge tschentanners, dombra la libertat digls noss cumegns milesims.

Digl taimp tg' igls Romaners hon già se sottamess igl entier mond alloura anconoschaint, hon els siva grevs combats già piglia posses er de sossa tera. Els rachintan, tgi co vegigl già cato en pievel liber, tgi tigniva cunsegl sur sies affars sot tschiel avert, tgi s' administrava sesez e dava a sesez sias leschas. Las grondiousas fortificaziuns tg' els hon tschanto sen creplas, igls miritschs dellas calas existan anc oz, dattan pardetga cun tge spirt de libertat tar igl pievel tg' els vevan de traftger. Igls patrunz usurpatours digl paejs stuevan se sierar an castis inaccessibles ancunter ils lur subdits! — Seigl per respect ancunter la valarousadat digl pievel, seigl per stema dellas bunas instituziuns de chel, hon igls Romaners già cato per bun de betg se masdar ainten igls affars interns digls pievel, ainten las constituziuns comunalas. E pi tard, cura tgi frivols castellans tschertgevan de attatger las libertats digl pievel, hon chels cun tot las lur fortezas cato la dueida gisteja digl pievel sez.

Usche hon igls noss vigls scaztgea igls adversaris della libertat or digl intern e defendia tentas gedas igls confegns dad atagias estras; els hon bot spons igl lur sanc segl camp de battaglia, bot fatg secefezis economics an trattamaints amiables per acquistar, mantigneir ed angrondaneir la libertat. Ma anc da ple; els hon tras bunas instituziuns se liia ferm e franc internamantg, se acquisto cotras buns confederos e l' admiraziun e stema digl ester. Usche én passantos tschentanners tgi ans vagn mantignia anfignen oz chel dun divin do agl carrtgang gio da bel prencepa de se riger sesez.

Schi nous ans lagn far ena pitschna idea della preziusadat de chel dretg, pigl cal nous ischan oz rimnos ansemen, digl dretg d'haveir liber e cumegn cunsegl sot tschiel avert sur de noss affars comunals, de lastgeir mintgign dar co igl sies liber

meina; schi dagn en moment en' iglida or danturn. Co vesagnsa tants pievels an movimaint e rebelliun per chella custevla pedra della libertat. La bela e retgia Italgia, igl giardign dell' Europa, vesagnsa giò da decennis a seconsumar seseza per la libertat; la povra Pologna vesagnsa chest moment completta-mantg niantada an sies sanc per reaquistar la persa frejadat. Ma tge ampredagnsa da chels stermentous exaimpels? Betg angal cant ot stimar la libertat; els ans déian er cu tgi gl'hon a sies taimp pers chella custevladat. Gl'hon betg la persa tant per mancanza de defeisa cunter inameis esters, na, gl'hon la persa tras l'agna corrupziun e disuniun interna; tras betg haveir savia s'accordar agls basigns digl taimp, tras lascher piglier suramang e dominar gl'interess privat sur digl cumegn-bagnstar, tras negligentar las instituziuns comunizevlas, cun en plet tras lascher riger sfranadamantg l'amour propria.

Stimatissims Vaschigns! Nous ans condolign tgi oz an de er tar nous vigna igl manc culla libertat digl pievel, tg'igls dretgs de chel vignan scursanias e centros mengia ferm sen auctoritats birocraticas. I po esser; ma ja crei tgi nous fetschan antort, schi nous incolpagn oters per siva. I na vo segl mond navot pi lev, tgi incolpar oters pellas mancanzas tg'ins cometta sez. Faschagn cun nusez examen de consenstga, ans dumondagn, schi n' ischan betg nusez an colpa, tignagnsa nous pass an nossas instituziuns cugls basigns digl taimp, cultivagnsa igl veir spirt comunizevel, refrenagnsa nossa amour propria, ans laschagnsa plascheir igls duìs sacrefezis pigl bagn star public, emitagnsa cun en plet conform aigl taimp igl exaimpel digls noss vigls? — Schi nous faschagn chegl, schi na vagnsa de tumeir nign inamei, ni intern ni extern; schi nous loncunter na faschagn betg chegl, igls clamagnsa nusez notiers.

Chellas én las reflexiuns tgi nous lagn far sen igl de ded oz; betg ans faschagn illusiuns anganousas cugl scazi della libertat irtada digls noss antenats; ella ho valour per nous angal fign a tant, tgi nous ans mussagn degns da chella e capavels de la mantigneir e preservar inviolada.

Dont anc en' iglida sen noss affars comunals, schi vesagnsa co duas parts. Graztg' agl bun spirt, vagnsa fatg bagn divers stabilimaints comensuros e prosperevels: anc igls davos deis vagnsa piglia en conclus tgi fo honour alla vischnanca. (Conclus de fabritgier partregls e furns publics e dismetter tals an

las tgesas privatas mort la siareza de fi.) Da l'otra vart va-sagnsa tge tg'ins resta anc da far. (suondan reflexiuns localas.)

Faschagn sen tots mangs igl nos pigl bagnstar comunal, faschagn oz an buna pasch ed uniun nossas tschernas e cun buna ponderaziun nos stabilimaints e nossa lavour saro bene-deida da Dia ed accompagneda da bun success.

M. Capeder.

Al cant dal cük.

(Dialect da Baiva.)

A Stalvédar taimp avant
Ögn badéva söls ücels,
Sön al sgöl e sön al cant
Per savair schi nis dis bels,
Aiut al März dumagn e saira
Schi purtéssan prümavaira.

Ögn co Baiva veva prest
No scuè al si clavè;
Dúa mai piér al rest
Anc dal faign ci 'l vess manchè?
L'ültim März usci 'l panséva
Tant an stalla tot baschléva.

A Stalvédar véva faign
Bundiánza al nos omett;
Co 's dezida o mel o baign
Quel da Baiva d'ir dirett
Fegn ligió pel suplicér
Dal dér faign cun baign pagér.

Na! rasponda quel ligió,
Faign nu vend anc ossa buitg;
Aia temm ci quist on co
Prümavaira tärd' ün zitg;
Fegn ci 'l cük n'ho bitg cantè
Vend ni cêr, ni bugnarcè.

Tüerna in sö plagn-et e muk
Barbutond da tant in tant:
Schi tö spetgas soma al cük

Santirosti prest al cant.
Om da spass adögna statg
'L al fo bévar or d' ün dratg.

Spunta bel al prüm d' Avrigl
Propi 'n di da prümavaira;
Lest el tgüna aint l' uigl
Urdanér la brögna e naira;
Oz lè 'l di da cantér staign
Per pudáir dumagn 'vair faign.

Ossa vo 'l or vers al guäd,
Riva ün toc sur sö Stalvédar,
Sö per l' álber al pü äd
Pass' el sö invers San Pédar,
E cumainza al cant dal cük,
Canta ferm sön quel fastük.

Da Stalvédar al di ziva
Vegn sö Baiva al nos omett,
Bel a poste sö el niva
Per dér faign a quel cazrett;
Dà santia al cük ci canta,
Vügl as véndar rüps cinquanta.

Cun plaschair accett al faign,
Ma treciant arüps stuéis dér!
Söl principi as sgrata baign,
Ma anfeign parcè 'l naghér?
Da urmai santia al cük,
Prest' vainz' erba e flurs cun sük,

La stagiugn allura bugn — a
'S müda an mel fegn aint al Matg
Vent e bischa e naiv a rugn — a
Portan tüerna anvièrn e glatg;
Flurs tot alvas, bicch-cia 'n stalla,
Al nos cük ho datg la balla.

Oh 'l mi faign ei dà vandia
Al suspira al nos omett;
Bler da plö cumprér lo stuia;
El barbotta tot sulett;
Cük, 'na vota 'm ist cükè,
Cük, ma tö nu 'm cükast plö. —

Rud. Lanz.

Dalla chegna alla fossa.

(Vers leoniņs en dialect da Domat.)

S-chir è 'gl sco dad ir en iņa vacca!
Aha! qua vei iņ barschoņa sia gasacca;
Quel a questa notg oņ iņ tur da far,
A damoņ va 'l par cumpar a cumar.
Cugl chäu a bass da vic géu va 'l cun peņa;
Va 'l tala Nonne, u splonta 'l alla Madleņa?
En cort tot da s-chir é 'l ossa passau
Ad a alla porta tres gadas spluntau.
„Chi é 'gl, ca da quellas uras oņ me disturbescha?“
Igl cloma da sura a ferm ramurescha;
„Aha, tei es puschpei qua gèu, pover Gion!
Me va, eu sai la veia, tar tei vegn 'u minc onn.“
El va. La levatrizza sei par vischnonca
Oss corra en agit alla povra peglialonca;
Ella va da que manedal a tot adascus,
Ca nagiņ la vezze a nagot sé suspectus.
A 'gl é passau gnoņ ton gronda urella,
Ch' iņ quétta d' udir iņa nova sgarella;
Iņ pèr bratgs fan da saver ordavon
Ch' igl nov vascheņ oss ségeg sigl mon.
La damoņ sto gl' om lu ir cun gasacca,
Aschi prest sco 'l a paschenta la vacca;
Alluscha vane en baselga a battagé igl piņ,
A speņan la bregl a schegian igl viņ.
La dumenga saquenta fane lu las vaschdaglias
Ad än legars sco 'ls uçells sillas caglias,

Snezzan la brezca, bevan a maglian da gost
A spargnan ne stenta ne brega ne cost.
Igl pop sgregna a bragia, danton fa 'l prova
A sarven en cort temps l' amprema rassa nova,
Ad ançéva er prest a far bocca da rei,
Que plai a tots anzemman igl plei.
Boglia latg, boglia peun a boglia matida
A 'gl pop bugen a mai nagiņas rufida;
Aschei el ven ferm a gross a grondaç
A sarven cugl temps er in dretg butaç.
Vinavon va que ossa tot alla sperta;
Sa 'l ir sez , scha sarven el ä prest la perca;
A caulçias oss fane agl gross ventrèr,
Ca dat giaps a dat bratgs sco in vaschandèr.
Al ançèva er prest dad ir cun mattaçiaglia,
Sa sez ir magare davos inça caglia;
Méla a péra sa 'l prest er angular,
Al ançéva pulitamegn er da slamar.
Oss va 'gl becca gie, scha sto 'l ir a scola,
A que é manau l' aua sin sia mola;
Qua catta 'l amics a blers conaschents,
C' an mierv a marvalegn a blers tentaments.
'L' ançéva oss er da far bella façia,
Cur al vezza anzanou inça mattaçia;
Al rei da que dascus a tarmetta salits,
Schivla a conta a dat givals gits.
Ad é la parmavèra alluscha vagnida,
Sch' a 'l la mattaçia er prest instruida;
Al corra par las tommas a par ils curtgiņs,
Fa l' amur ad a par auter quitaus nagiņs.
Vegna 'l da çiançiar cun ella a frida,
Sch' a 'l que pi bugen ch' inça grassa puldastrida
A lécca la bocca on emdas a gis
A cré dad esser stau in mumen en parvis.
En paucs onns va 'l culs mats en compagneia
Ad ançéva er da frequentar l' ustreia,
Amprenda tot que, ca 'l a on becca saveu,
Ad oss é 'gl cuglion ançiet a vançeu.
Al corra par las corts a trêr talladeçia,
Sarven géu pigl chäu, ca 'l detg sa çiupeçia;

Danton é 'l oss era in ménder da fatg
A laschea la notg er esser sfarfatg.
Oss va 'l a pizcond tar tot las staglionzas
Patratga tugi ossa me da muronzas;
Al va par l' escha la glieut a vilentar
Ad ançéva pi daçiert da sez oss murar.
Aschei vargan in pér onns d' impurtonza,
Ad a 'l oss mess a strada in a muronza;
'L' ançéva da far calenders cu maridar,
Parché anfis é 'l da liber on star.
Igl schéver ven fatg da saver géu d' scançella,
Ch' el maride quella ne çella purschella,
A metta nagin gli anqual impediment,
Fa 'l nozzas ad é sco in retg cuntent.
Sco en parvis gli passa l' ampreama gliena,
El a la donna vegnan fetg beñ pareña;
Ella metta sei vanon a cuscheva detg grass,
A que gli plai schi beñ, ca 'l onga maridass.
Pi tard, cur ven pi magra la çiavéra,
Beñ ançéva 'l da far pi paura çera;
El foss da purdanonzas pitost amic
A less ch' igl schéver cuzass pi gie.
Oss vegnan lu anqualga si mesa
Malon, ca da partot igl soffel stresa,
A vid vot igl bégl da freña vagnir,
Igl brieç da peun ancéva a sgargnir.
Misergia ançéva d' alzar sia testa,
A la donna er é anqualga basesta,
Ascheia ca 'l ven on prest andriglau
D' essar aschi da tumpriv maridau.
Al ven oss quiet tot en in a gada
Fagend oss la donna ampau gli parada;
Igl temps oss arriva, ca 'l a er da far
Çertas corsas, ch' in fa me cun tramlar.
Minc' onn in nov uffon gli nescha,
A la fameglia oss spert gli crescha;
A cur ca què mai gli vot calar,
Al é en ambrogl a sa becca ché far.
Oss a 'l scudaders davos mesa avonda,
Ca 'l sa strusch plei nou prender vivonda;

Dischgosts avonda a 'l er culs uffons,
Ad on bliers da plei cu 'ls vegnan pi grons.
A 'l fegls, sch' ane prest lur muronzas;
Las feglias an outras grondas munconzas:
Ina tartogna, l' outra vot me murar,
La terza vot adiña sa loschardar.
Par far la dischgrazca digl tot on plena
Ven ossa sur ura la mort a scadeña;
Quella gli va culla donna daven,
Ca 'l ven desaparau a mez ordasenn.
In temps lai 'l pender zon fetg oss la testa,
A va da ner minca dumenga a festa
Ad é oss da veu tot trest a pichäu;
Plonseu danton puschpei aulza 'l il chäu.
Da ses feglias igl plei el ossa sa lamenta,
Schend ca quellas totas sén me gnorgnamenta;
Parque varda 'l sez puschpei sin mattons,
Cur da dumengas el stat sin ils bons.
A 'l fatg vei a nà calenders in urella,
Torna 'l a maridar anquala farçella,
Drova Nonnes a Madlenas oss pier ca mai,
Antoccan ca las alas el pender lai.
A 'l er sot terra mess la saconda,
Scha duess in crêr, ca 'l vess oss avonda;
Chi ca que cré, fa 'gl quen senza gl' ustier:
Pér oss igl marvalégn gli crescha on pier.
El prenda la terza, la quarta consorta,
Ca 'lla sé grada ne ca 'lla sé torta;
Danton cun el ä va 'gl oss alla fen,
A prest daventa 'l digl ciel in vaschen.
Oss ven la mort a sur ura gli splonta;
Al tremla, savend ben, che ca qué monta.
Parque fa 'l panatiensca schi ben sco 'l po,
Danton pér bandona 'l la veta cu 'l sto.
Strusch a 'l serrau ils égls, ca tot sia ginira
Dat dad esch en a bragia a plira;
Qué é in schamém ad in gron bargialém,
A las larmas corran sco tras in culém,
Ane mess igl pover schane sin „Tomma turrèra“,
Lu ancév' igl fracass a la detga canèra;

Oss dat igl rauba a devats da partgir,
A qué oss pi spert fa igl son buglir.
Gl'amprem sa scognane pals èrs a palla prada,
Allusch par la vacca cun corns a palla scornada;
Er ils orts a zops a canvals da sablon
Da grondas dischpettas dattan caschon.
Ane tot partgeu las caussas schaschentas,
Sch'ançévane cun las sadellas a brentas,
Cun sagirs a zapeus a resgas a cogns,
Cun mogns, zappas, rastells a faulçs a zenpogns.
Oss vane cun caulçias, gasaccas a capellas,
Cun calçioms a calcèrs a camischas bellas,
Taglian par miez er frosts da diversas calurs,
Ad aschei sa perdan plon plon las dalurs.
Igl davos sa dattane par parlets a cazettas,
Par scagliolas, scadellas a scaps a copettas,
Par rappas a pipas, bavriels a cuntells,
Par sivlas, tardellas a gliémas a martells.
Tot catta oss auters patronus a patronas;
Sbuadas en ca än oss tot las plonças;
Ne peun, caschiel, çia Gron, ne segal ne furment
E plei da catar en tot igl Gron casament.
Schambonus, ligongas, andotgals a carn fimigäda,
Tot ane preu sco da prender pischäda,
A san a nagiñ igl davos ampau grau
Par tot qué ca 'ls an artau a cattau..
Danton dorma nos schane en sia stretga fossa
A spetga tocca ch' in metta a sulegl sia ossa;
Al dorma a pausa da strapazs a lavurs
A senta ne penas plei oss ne dalurs.
Sia çendra sa mida en flurs odurusas,
Ca fan andamen ad olmas piatusas,
D'avon quella stretga canorta sa fermar
A fervent pigl pover defunct qua urar.
In gi lu auda 'l posaunas tunar.
A tot agl gi giuvanessan clamar;
S'alzond va 'l culs auters al Gron trument,
Speranza contonscha 'l igl salvament! —

J. A. Bühler.